

Sygn. akt I ACa 776/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 listopada 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Wojciech Kościołek (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Górczanowska SSA Grzegorz Krężolek
Protokolant:	st.sekr.sądowy Urszula Kłosińska

po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 2016 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa **Spółdzielni (...) w T.**

przeciwko **Towarzystwu (...) S.A. w W.**

o odszkodowanie

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 25 listopada 2015 r. sygn. akt IX GC 710/15

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 10800zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSA Barbara Górczanowska SSA Wojciech Kościołek SSA Grzegorz Krężolek

Sygn.akt I A Ca 776/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo Spółdzielni (...) w T. przeciwko Towarzystwu (...) S.A. w W. o zapłatę kwoty 639 470,04 zł z tytułu odszkodowania należnego od jej pełnomocnika procesowego objętego ubezpieczeniem u strony pozwanej z tytułu szkody wyrządzonej przez tego pełnomocnika w toku postępowania prowadzonego przed Sądem Okręgowym w Tarnowie do sygn. akt I C 106/13. W ocenie Sądu Okręgowego bezzasadność roszczenia wynika z faktu, że skutkiem umowy łączącej wierzyciela powoda w osobie Zakładu Opieki Zdrowotnej w D. z firmą (...), która spełniła za ów zakład świadczenie na rzecz strony powodowej

na podstawie prawomocnego orzeczenia sądowego, które następnie zostało wyeliminowane z prawnego obrotu było wyłącznie przystąpienie do długu w rozumieniu art.392 k.c., co dodatkowo przy uwzględnieniu uznania zwrotnego długu przez stronę powodową czyni jej roszczenie wobec pełnomocnika procesowego bezzasadnym, ze skutkiem dla jego ubezpieczyciela.

Apelację od wyroku złożyła strona powodowa zaskarżając wyrok w całości i zarzucając temu wyrokowi rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, a to ;

- art. 60 k.c. przez jego błędne zastosowanie i uznanie, że oświadczenie powoda złożone względem Zakładu Opieki Zdrowotnej w D. stanowiły oświadczenia woli, gdy w rzeczywistości były oświadczeniami wiedzy co do istnienia zobowiązania, które zostały złożone pod wpływem błędu;

- art. 518 § 1 pkt. 3 k.c. przez jego niezastosowanie mimo, że z treści porozumienia zawartego między Zakładem Opieki Zdrowotnej w D. a (...) S.A. wynika wstąpienie (...) w miejsce Zakładu Opieki Zdrowotnej w D., czego efektem była utrata legitymacji biernej powoda do występowania w sprawie przed Sądem Okręgowym w Tarnowie do sygn.. akt I C 106/13

- art. 410 § 2 k.c. przez jego niezastosowanie, skoro spółka (...) weszła w uprawnienia Zakładu Opieki Zdrowotnej w D..

Na tych podstawach wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznani.

Strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację zważył Sąd Apelacyjny co następuje;

Apelacja jako bezzasadna podlega oddaleniu.

Na wstępie przypomnienia wymaga kwestia, że apelacja pełna cum beneficio novorum polega na tym, że sąd drugiej instancji rozpatruje sprawę ponownie, czyli w sposób w zasadzie nieograniczony jeszcze raz bada sprawę rozstrzygniętą przez sąd pierwszej instancji. Postępowanie apelacyjne jest zawsze kontynuacją postępowania merytorycznego w sprawie. Stąd uwzględniając, że przedmiotem zarzutów apelacji są wyłącznie kwestie materialnoprawne przypomnieć należy, że przedmiotem roszczenia jest żądanie zapłaty odszkodowania z tytułu nienależycie wykonanej umowy usługi w postaci pomocy prawnej przez adwokata (art. 471 k.c.), za którego działalność odpowiedzialność ponosi zgodnie z umową ubezpieczenia strona pozwana jako ubezpieczyciel tego pełnomocnika. Tak określony przedmiot postępowania obligował powoda do wykazania nie tylko treści umowy ale i faktu szkody. W ocenie Sądu Apelacyjnego – brak tej ostatniej przesłanki jako skutku wynikającego z zachowania pełnomocnika procesowego powoda w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Tarnowie do sygn.. I C 106/13 czyni opisane powództwo bezzasadnym. Dla wyjaśnienia tego stanowiska wskazać należy bezsporne w sprawie okoliczności;

Na podstawie prawomocnego od dnia 28 stycznia 2011r. wyroku w sprawie z powództwa Spółdzielni (...) w T. przeciwko Zakładowi Opieki Zdrowotnej w D. (dalej ZOZ) o zapłatę, doszło do spełnienia świadczenia objętego prawomocnym wyrokiem.

Świadczenie to spełnione zostało przez (...) S.A. na podstawie porozumienia zawartego 30 czerwca 2011r. przez ZOZ.

W wyniku uwzględnienia skargi kasacyjnej i po ponownym rozpoznaniu sprawy oddalone zostało powództwo Spółdzielni (...) w T. i w konsekwencji odpadła podstawa prawna świadczenia spełnianego przez ZOZ na mocy pierwotnie wydanego orzeczenia w sprawie.

W tej sytuacji ZOZ wszczął postępowanie przeciwko Spółdzielni (...) w T. o zwrot bezpodstawnie uzyskanej kwoty zasądzonej pierwotnie wydanym orzeczeniem.

Po zawiśnięciu sporu do sygn. Akt I C 106/13 pozwana w tamtym postępowaniu Spółdzielnia (...) w T. wniosła o oddalenie powództwa podnosząc zarzut braku legitymacji czynnej, skoro wierzytelność objęta pozwem nie stanowi przedmiotu praw ZOZ, gdyż ta przekazała je w drodze subrogacji (...) SA.

Pomimo treści tego zarzutu Sąd I instancji uwzględnił powództwo w wyroku z dnia 13 listopada 2013r., a reprezentująca interesy Spółdzielni (...) w T. pełnomocnik procesowa nie złożyła wniosku o uzasadnienie orzeczenia, co w konsekwencji doprowadziło do jego prawomocności.

Według twierdzeń powoda w niniejszej sprawie skutkiem powyższego zaniedbania pełnomocnika, który jest ubezpieczony u strony pozwanej doszło do wyrządzenia Spółdzielni (...) w T. szkody w postaci spełnienia świadczenia na rzecz nieuprawnionego podmiotu, a wysokość szkody odpowiada wartości spełnionego przez pozwanego świadczenia.

Pozostawiając na uboczu rozważania dotyczące uznania roszczenia ZOZ przez Spółdzielnię (...) w T. w postępowaniu sądowym do sygn. Akt I C 106/13 rozważenia wymaga znaczenie prawne porozumienia zawartego przez ZOZ z (...) SA, a szczególności czy uprawniona jest teza, że na podstawie tego porozumienia doszło do przelewu wierzytelności ZOZ na rzecz (...) SA

W tym zakresie zauważa Sąd Apelacyjny co następuje;

Treść porozumienia z 30 czerwca 2011r. może wywoływać wątpliwości natury interpretacyjnej z uwagi na przyjętą w niej terminologię jak i zupełność treści.

Tym niemniej systematyzując poszczególne jej zapisy należy zauważyć, że:

- w § (...) porozumienia określono jego przedmiot, którym był dług obciążający ZOZ względem Spółdzielni (...) w T. z którego wynikać ma, że;

- zdaniem obu stron obejmuje wyłącznie dług wynikający z wyroku 28 stycznia 2011r

- sporną kwestią jest interpretacja § (...) z którego wynikać ma:

a/ zdaniem Spółdzielni (...) w T. wstąpienie (...) SA w miejsce ZOZ, ze skutkiem w postaci utraty przez ZOZ przymiotu wierzyciela z mocy art. 518 § 1 pkt. 3 k.c.,

b/ zdaniem pozwanego ubezpieczyciela i w ocenie Sądu Okręgowego skutki wynikające z art.392 k.c.

W ocenie Sądu Apelacyjnego – ocena obu tych stanowisk wymaga zauważenia, że treść porozumienia nie ogranicza się tylko do tych postanowień.

W szczególności w :

§ (...) i (...) określono zasady wynagrodzenia (...) SA z tytułu udzielonego ZOZ świadczenia wyrażonego w wynagrodzeniu prowizyjnym jak i w odsetkach umownych;

§ (...) określono zasady spłaty świadczeń spełnionych przez (...) a związanych z wierzytelnością (...) wobec ZOZ wskazując, że świadczenie obejmujące wszystkie należności (...) rozłożone zostaje na 10 miesięcznych rat, z których ostatnia przypada na dzień 11 marca 2012r.

Nie ma przy tym między stronami kontrowersji, że ZOZ zapłacił (...) SA należności objęte jego porozumieniem, a które ów ostatni zapłacił stronie powodowej w związku z treścią wyroku, który to wyrok następnie został wyeliminowany z prawnego obrotu czyniąc spełnione świadczenie nienależnym.

Nie jest także kwestyjnie- a co wynika z treści wpisów w ujawnionym przez powoda numerze rejestru KRS dotyczącym ZOZ w D., że placówka ta jest publicznym ZOZ. W tym ostatnim kontekście zauważyć należy, że zarówno art. 53 ust. 6 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, jak i art. 54 ust. 5 i 6 ustawy o działalności leczniczej dla ważności umowy o spłatę długu publicznego zakładu opieki zdrowotnej wymagał zgody podmiotu tworzącego placówkę medyczną. A brak takowej zgody czynił tę umowę nieważną (porównaj wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2015r. sygn.. akt ICSK 110/14 – publik. w Gazecie Prawnej (...)).

Przyjmując zatem, że skutkiem zawartego przez ZOZ z (...) porozumienia było nabycie przez (...) wierzytelności, to dla skuteczności takiego twierdzenia niezbędne było jeszcze wykazanie, że czynność ta była ważna w rozumieniu prawa.

Takich twierdzeń, co do braku możliwości wyjaśniania tej okoliczności w tamtej sprawie nie ma, co już z tego względu czyniłoby bezzasadną apelację powoda, skoro jak to wyjaśniono na wstępie kwestie zwłaszcza prawa materialnego sąd merytorycznie rozpoznający sprawę uwzględnia z urzędu.

Należy także zauważyć, że wskazana w art. 518 k.c. instytucja subrogacji nie odnosi się do wstąpienia osoby trzeciej w prawa zaspokojonego wierzyciela na podstawie umowy.

W realiach niniejszej sprawy doszło – w ocenie Sądu Apelacyjnego - do zawarcie umowy pomiędzy dłużnikiem a osobą trzecią. Trzeba jednak pamiętać, że podobny skutek strony mogą osiągnąć w razie przejęcia długu, cesji wierzytelności lub umów określonych w art. 391 i n. k.c.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego - oceniana w sprawie treść stosunku prawnego łączącego ZOZ z (...) nie daje podstaw dla uznania, że drogą umowy tych osób doszło do ustawowego czy umownego wstąpienia (...) w prawa wierzycielskie ZOZ, skoro z treści stosunku prawnego łączącego te podmioty nie wynika podstawienie w rozumieniu wskazanego apelacją przepisu, natomiast z istoty ustaleń umownych wynikają zasady na których nastąpi zapłata na rzecz powoda świadczenia obciążającego dłużnika za wynagrodzeniem na rzecz (...) (§ (...) oraz(...) i(...)) z określeniem formy zabezpieczenia (...) w postaci przejęcia ewentualnej wierzytelności (§(...)) w połączeniu z czasem jej trwania do daty spłaty długu przez ZOZ na rzecz (...) (§(...)) . Pomimo bowiem, że z treści § (...) porozumienia tych podmiotów wynikać ma wstąpienie w prawa zaspokojonego wierzyciela, to skutek ów odczytywany nie może być – jak to czyni strona powodowa – jako umowne wstąpienie, gdyż pozostawiając nawet na uboczu zagadnienie związane z ważnością takiej czynności – za nielogiczne należałoby uznać obciążenie ZOZ obowiązkiem spłaty tej należności na rzecz (...) (poza wynagrodzeniem). Stąd dokonując wykładni postanowień - tej wyjątkowo nieprecyzyjnie sformułowanej - umowy należy uznać, że „wstąpienie (...) posiadało charakter warunkowy o charakterze rozwiązującym do czasu spłaty należności z tytułu tej umowy przez ZOZ zgodnie z postanowieniami § (...) umowy, w którym przewidziano nie tylko wartość spłaconego zobowiązania ZOZ względem strony powodowej ale także odsetki umowne, prowizję i należności uboczne. Przyjęcie odmiennej interpretacji całości porozumienia prowadziłyby bowiem do nielogicznego wniosku, że (...) poza prawem do odzyskania świadczenia wpłaconego już raz powodowej spółdzielni i mimo otrzymania z tego tytułu wynagrodzenia utrzymywałoby prawo do dochodzenia tej spłaconej kwoty od powoda w wypadku odpadnięcia pierwotnej podstawy świadczenia. Trudno bowiem byłoby dociec przyczyny (causy) takich jak oczekuje powód postanowień porozumienia i to w sytuacji, w której ewidentnym celem poszukiwania środków finansowych przez ZOZ był brak własnych środków finansowych, a nie chęć przysporzenia w podwójny sposób majątku (...).

Sąd Apelacyjny – zauważa także ułomność rozwiązań prawnych przyjętych przez strony analizowanego porozumienia z 30 czerwca 2011r., a związanych z charakterem czasowego przejęcia wierzytelności czy przystąpienia do długu. Niewątpliwie bowiem praktyka rynkowa nie wypracowała dotychczas jednego powszechnie stosowanego rozwiązania, które zapewniłoby cedentowi możliwość skutecznego dochodzenia spełnienia świadczeń od dłużnika przy jednoczesnym zapewnieniu cesjonariuszowi pełnej ochrony prawnej na wypadek upadłości cedenta lub egzekucji skierowanej do jego majątku.

Tym niemniej w realiach ocenianej sprawy nie może budzić wątpliwości wniosek, że w wypadku wytoczenia przez (...) roszczenia o zwrot świadczenia nienależnie spełnionego powodowej spółdzielni przy oparciu jego podstawy na fakcie

wyeliminowania następczo tytułu egzekucyjnego w postaci prawomocnego wyroku sądowego, to legitymacja czynna (...) byłaby skutecznie zakwestionowana.

Wszystko to prowadzi do wniosku, że czynnie legitymowanym w sprawie prowadzonej przed Sądem Okręgowym w Tarnowie do sygn.. akt I C 106/13 był niewątpliwie Zakład Opieki Zdrowotnej w D., co wyklucza prawdziwość tezy powoda, że pozbawienie – w wyniku zaniechania pełnomocnika procesowego czynności w postaci złożenia wniosku o sporządzenia i doręczenie uzasadnienia wyroku wydanego w tamtej sprawie – możliwości kontroli instancyjnej tamtej sprawy doprowadziło do wyrządzenia powodowi szkody. Pomimo bowiem spełnienia świadczenia przez osobę trzecią wskazany Zakład Opieki Zdrowotnej nie utracił swej legitymacji czynnej - ze wskazanych wyżej przyczyn – dla złożenia powództwa restytucyjnego zmierzającego do likwidacji skutków wykonania wadliwego wyroku, przez zwrot temu Zakładowi świadczenia otrzymanego bezpodstawnie przez stronę powodową.

Wobec powyższego nie ma także podstaw dla uwzględnienia powództwa opartego na przesłance wadliwej pomocy prawnej pełnomocnika, skoro wynikiem jego zaniechania w złożeniu opisanego wniosku procesowego nie jest szkoda strony powodowej (która w zgodzie z prawem spełniła świadczenie na rzecz ZOZ zgodnie z wyrokiem wydanym w sprawie do sygn.. akt I C 106/13).

Z tych przyczyn orzekł Sąd Apelacyjny jak w wyroku na podstawie wskazanych przepisów oraz art. 385 k.p.c. , z konsekwencjami w postaci rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego przy uwzględnieniu normatywnej stawki wynagrodzenia dla zawodowego pełnomocnika strony pozwanej (art. 98 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.).

SSA Barbara Górczanowska SSA Wojciech Kościółek SSA Grzegorz Krężolek